

ŠTIRI NOVE KNJIGE KONDORJA

Književnost

Ob razširjeni vsebinski naravnosti knjižnice Kondor in ob ponudbi, ki sega prek šolske možnosti in uporabe, je izmed štirih novitet Kondorja vsaj Puškinov Jevgenij Onjegin berilo šolske narave. Aleksander Sergejevič Puškin je z romanom v verzih navzoč v slovenskem prevodu od časa Ivana Prijatelja, da bi v povojnih časih dobili sodoben prevod, in Ivan Verč se je odločil za prevod Mileta Klopčiča. Osrednje delo Puškina ostaja Jevgenij Onjegin, dasi ne moremo obiti Puškinove lirike, proze, morda tudi ne dramatike. Puškinov roman v verzih korenini v romantičnem času, a z marsičem najavlja realizem in ima spriču teh potez docela posebno mesto v Puškinovem ustvarjanju, a tudi med tedanjimi sodobniki. K ponatisu Klopčičevega prevoda je Ivan Verč poskrbel za Pomensko informativni potopis po kiticah Jevgenija Onjegina. Ta naj nadomesti in dopolni tradicionalne opombe. Avtorja je vodila želja po globljem in celovitejšem dojemanju romana v verzih, kar je z mnogimi pojasnili, dodatki, primerjavami in izpeljavami docela uspel; pri tem je pokazal široko razgledanost in prenikavo poznavanje Puškina. Glede na nianse in podrobnosti v tem delu je posebej podal Notranjo kronologijo Jevgenija Onjegina. Sledi Kronološki pregled Puškinovega življenja in dela, morda v tem delu pogrešamo vsaj nekatere zgodovinske reminiscence za Puškinov čas in razmere. Zatem je Ivan Verč podal Kronološki pregled nastanka in izdaj (ruskih, op. p.) Jevgenija Onjegina. V Spremni besedi pa je avtor zajel vse tisto, kar lahko imenujemo estetsko podobo o romanu v verzih. Ivan Verč se je izkazal kot pedanten strokovnjak puškinolog, ob prejšnjih natisih Jevgenija Onjegina pa je pri svojih opombah, ugotovitvah ipd. opazno obogatil spoznavanje Puškinove umetnine.

Lojzeta Kovačiča Sporočila iz sna in budnosti je posebna knjiga; avtor jo je podnaslovil z opuskulami, iz že znanih,

objavljenih besedil je sestavil nanovo Sporočila iz sna in budnosti, tako da bo tisti, ki je bral nekatere prejšnje knjige Lojzeta Kovačiča, pri sedanjem natisu sicer naletel na znano, vendar drugače skomponirano. Kot pravi sam: »Razbiti monolitnost prejšnjih del, kolikor je bilo v avtorjevi moči, jim odvzeti njihovo neodvisnost ali kar je že tisto, kar jim je dajalo videz suverenosti, ker morajo od tega trenutka naprej zaživeti v novem sožitju.« Dogajanja v Sporočilu iz sna in budnosti so prepletena, na bralcu pa je, da dožene, »v katerem kotičku človeške zgodovine prvopisana oseba deluje in sanja.« Celotna knjiga je izrazito avtobiografska in poteka na dveh osnovnih ravneh: na ravni sanjskega, imaginarnega, ter na ravni budno realnega. V svoji avtobiografski pripovedi nekako ostaja Lojze Kovačič opazovalec svoje preteklosti in kritičnega gledanja nase in na okolje, druge ljudi, razmere in čas, pri tem mu gre za razpiranje svojih spoznanj in resnice, kot jo je doživljal in razpoznaval v pretresih osebnega in splošnega. Postopek nanovo odbrane in sestavljene avtobiografije je razložil Aleksander Zorn v Tiraniji resničnosti in rezervatu svobode, kjer se je lotil avtobiografskega opusa Lojzeta Kovačiča. Pri tem se je lahko oprl na L. Kovačičeve izjave, kot jih je podal France Pibernik v Času romana. Zorn postavlja, da je narcistična resničnost za pisatelja njegova avtohtonost. Verjetno je izraz narcističen preoster in ga je pozneje zamenjal s solipsizmom. Kot 2. poglavje je podal kar neposreden Kovačičev življenjepis; v 3. poglavju pa Zorn odmerjeno obravnava o tistih Kovačičevih besedilih, iz katerih je skomponiral Sporočila iz sna in budnosti.

Škoda, da ob koncu niso navedene kar prepotrebne opombe, zlasti še, če gre za mlajše bralce, ki ne poznajo neposredno zgodovinske polpreteklosti. Tisti poglobljeni bralski krog, ki sicer pozna Kovačičevo prozno delo, bo gotovo z zanimanjem segel tudi po Sporočilu iz sna in budnosti.

Po zaslugi Primoža Pečenka smo dobili prevod iz jezika pali, in sicer so v Dhammapadi zbrana najstarejša budistična besedila. Pred nami je zbirka izrekov – v celoti jih je 423 – ki veljajo za najbolj priljubljene v Indiji, a dokaj verjetno nasploh v azijski književnosti. Izreki so razvrščeni v 26 poglavij, a bi jih lahko razmestili na tri velike skupine: na tipično budistične izreke, ki pretežno podajajo Budov etični nauk, na izreke, ki so bolj značilni za neortodoksne sisteme, in na izreke, ki jih najdemo v mnogih zelo različnih delih indijske književnosti. Za vsakega prevajalca pa nastajajo težave pri večpomenskih palijskih besedah, saj za nekatere pojme ni v Evropi ustreznih besed ali približnih oznak. V takem primeru jih je Primož Pečenko zadržal, a bralec si bo lahko pomagal s kratkim slovarčkom palijskih besed, brez katerih ne bo mogel shajati. Primož Pečenko je poskrbel za Opombe, brez katerih bi se »neposvečeni« bralec ne mogel znajti. Prav je, da je avtor imel takega bralca v mislih, ko je podal pojasnila, razlage. Spričo jezikovnega prenosa je objasniti tudi transkripcijo in izgovorjavo. Bralec pa bo po vsej verjetnosti pričel s Pečenkovo Spremno besedo, kjer je v šestih sistematično razporejenih poglavjih podal zgoščeno razlago, kjer vsako poglavje poda določeno področje in vsa sestavljajo nepogrešljivo celoto; v takih primerih

je treba dopustiti avtorju kar več kot običajni kvantum za spremljajoča besedila. Z Dhammapado smo pridobili za širšo kulturo pomembno delo; ni težko ugotoviti, da je Kondor v zadnjih letih poskrbel za več klasičnih del indijske književnosti, brez katerih bi bili siromašnejši. Moderna kitajska novela je ilustrirana s sedmimi novelami pod naslovom Sužnjevo srce. Zbirko je odbrala in iz kitajščine prevedla Maja Lavrač ter hkrati napisala spremno besedo. Moderna kitajska proza se začenja pojavljati na začetku 20. stoletja, kar je povezano z vrsto zgodovinskih dogodkov, z jezikovnimi premenami v literarni rabi, pa še od česa. Prevajalka je odbrala znane romanopisce in noveliste iz obdobja od 1919 do 1949. Ti književniki so vplivali na razvoj kitajske proze, pozneje pa so jih kritizirali tako nacionalisti kot komunisti. Z izjemo Yu Dafuja so vsi trdni realisti. Da bi bralci lažje dojemali prevedene novele, klimo časa in socialne razmere, je Maja Lavrač najprej podala Prerez skozi kitajsko zgodovino v prvi polovici tega stoletja. Zatem je spregovorila o Literarni revoluciji ali gibanju za novo kulturo. Pri Podatkih o avtorjih je strnila zaokroženo podobo o posameznikih. Knjiga novel vsebuje tudi slikovno gradivo po izvirmih kitajskih natisih, Maja Lavrič je upoštevala različne ilustratorje, ki smiselno dopolnjujejo pripovedi.

Igor Gedrih

Ivan Cimerman, Aforizmi

Za MOŽGANSKI VLAK, ki vozi iz domovine, nepismeni odpravniki vlakov ne uporabljajo več – cokol.

Ker je imel barvno slepoto, je na Križišču napredka znanosti prižigal rdečo namesto zeleno luč.

V političnih tovarnah zaposlimo politike na koncu vseh rotacij.

Robot, ki je programiran za molk, ima tovarniško napako, če spregovori.